

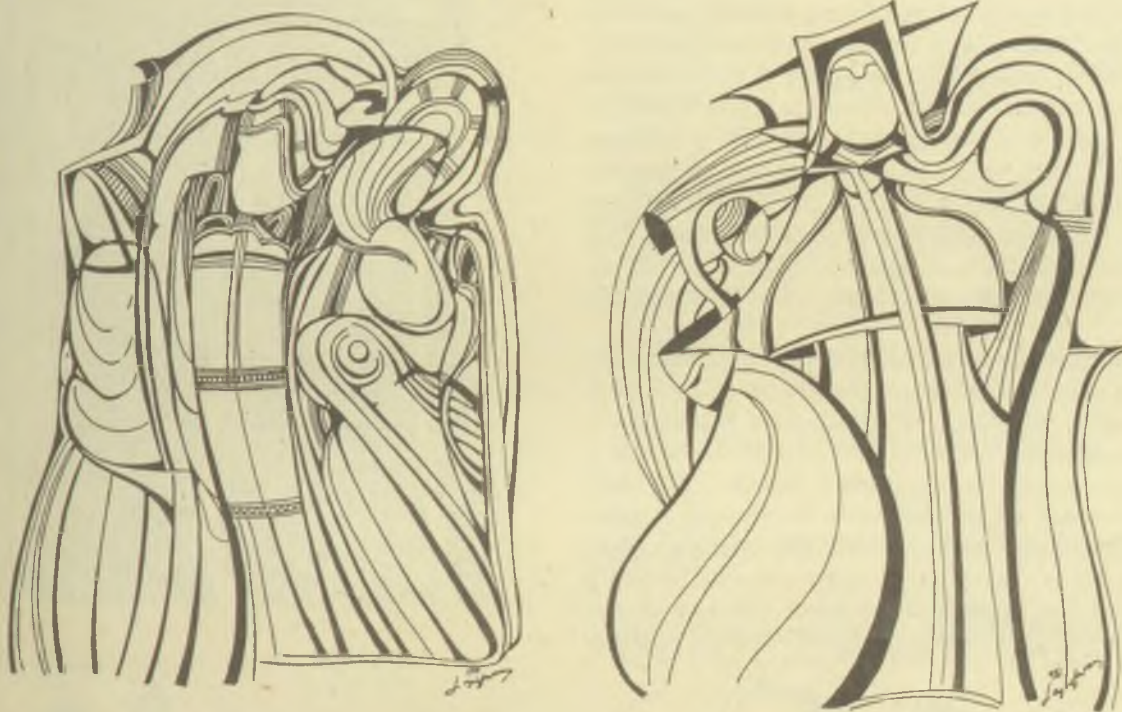

KISGRAFIKA

'92/3

Megjelenik egy évben négyszer
a József Attila Kulturális és Szociális Alapítvány
támogatásával

Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre” Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület;
Felelős kiadó: dr. Vida Klára ügyvezető titkár, szerkeszti: dr. Arató Antal

Lajos Ferenc rajzai (P1)

TARTALOM

- Lajos Ferenc 80 éves
Gy. Szabó Béla emlékkiállítás
Csiby Mihály tárlata
Fery Antal kiállításai
Lajos Ferenc önálló művekben megjelent grafikái, írásai (Bibliográfia)
Perei Zoltán ex librisei és alkalmi grafikái (Alkotásjegyzék)
HÍREK, SZEMLE, KÖNYVESPOLC

LAJOS FERENC 80 ÉVES

Az elmúlt esztendőben egyre több meghívó invitálta a grafika barátait Lajos Ferenc festő- és grafikusművész kiállításaira. Hogy csak a legutóbbiakat említsem: ez év júniusában a Balfi Kastély Szállóban *Dante Isteni színjátékához* készített illusztrációit mutatták be (a tárlatot megnyitotta *Gesztai László* művészettörténész), szeptemberben pedig *80 év rajzai* címmel nyílt gyűjteményes kiállítása a gyulai Dürer-teremben. A kiállításról lapunk következő számában tudósítunk, ám a jeles évforduló mindenképp méltó alkalom arra, hogy Lajos Ferenc munkásságának legalább önálló kötetekben megjelent dokumentumait bemutassuk. (Ld. a *Műhely* rovatban közölt bibliográfiát.) Ily módon is tisztelegve a sokoldalú és változatos életmű előtt, amely minden hivatalos és nem hivatalos mellőzöttsége ellenére az elmúlt évtizedekben teljesült ki. Szívós, következetes munka során, a kezdetektől megőrizve és megtartva Lajos Ferenc sajátos, öntörvényű kifejezési lehetőségeit, alkotói elhivatottságát.

A különféle kiállításokkal párhuzamosan valójában ezeknek az évtizedeknek az összegezését jelentik azok a bibliofil – többnyire 50 példányban közreadott – mappái, amelyeket az elmúlt években jelentetett meg, s amelyek az *Alkotás és genetika* (Gödöllő, 1982) című tanulmányával együtt sokoldalú bepillantást nyújtanak művészetébe. Bibliográfiánk természetesen nemcsak ezeket a kiadványokat veszi számba, hanem a Bartha Miklós Társaság kiadásában 1938-ban megjelent *Ázsia* című grafikai mappájától kezdve a széppró-

Lajos Ferenc rajzai (P1)

PEREI ZOLTÁN EX LIBRISEI ÉS ALKALMI GRAFIKÁI (Alkotásjegyzék)

1967

1. Ex libris P. Z. Soft Toys (Majom), 75x50

1968

2. Ex libris (Madarak), 120x95
 3. Ex libris Perei György (Férfi madárral) 65x90
 4. BUÉK 1969 Perei Z. (Vaddisznó), 86x100
 5. BUÉK 1969 Perei Zoltán (Madarat röptető férfi malacal)
 6. Ex libris Völgyi János (Lovas), 100x80
 7. Ex libris P. György (Férfi fej), 88x95, X1/2
 8. Ex libris Éva (Női figura), 90x92
 9. BUÉK Perei Z. (Virágos csendéletet festő férfi), 80x103, X1/3
 10. Ex libris Erzsébet (Vázában virágok), 100x80, X1/3
 11. Ex libris (Ló), 100x80

1969

12. Perei (Férfi kakassal), 125x79
 13. Perei Z. (Karmai között kisgyermeket tartó madár), 90x65
 14. Perei Zoltán, Ürömhegy (Lovast szemlélő, ülő férfi), 95x70
 15. Kisgrafika Barátok Köre (Kisgrafikát néző szakállas férfi), 85x80

1971

16. BUÉK G. Ny. (Postakocsi) 44x57
 17. Ex libris (Álló férfi) 96x80

1972

18. Ex libris Székely Mihály (Portré) 50x60

1973

19. Ex libris Pectorini Rezső (Lovas) 74x65
 20. Ex libris Arató Antal (Szakállas férfi sétapálcával) 150x90
 21. Városi-Járási Könyvtár 5101 Jászberény Pf. 66 (Férfi könyvvel) 70x65
 22. Városi Járási Könyvtár 5101 Jászberény Pf. 66 (Ülő férfi könyvvel) 25x52
 23. Ex libris Jászberényi Városi Könyvtár. Don Quijote (Kardját emelő lovas) 90x80
 24. Ex libris Jászberényi Városi Könyvtár. Don Quijote (Lovas párviadal) 110x103
 25. Ex libris Jászberényi Városi Könyvtár (Fekvő nő) 80x70
 26. Ex libris Arató Antal 1973. jún. 13. (Virágok) 75x100, X1/3
 27. Petőfi 1823–1973. A négyökrös szekér. Jászberény Városi Könyvtár, 60x200

1974

28. Dr. Gombos László. H – 5000 Szolnok, Mátyás kir. u. 9. – Hungary (Trombitás), 65x58
 29. Dr. Gombos László. 5000 Szolnok, Mátyás kir. u. 9. (Két szembenálló férfi), 60x50
 30. Ex libris (Hátukkal egymásnak támaszkodó férfiak), 80x53
 31. BUÉK 1975 Jászberényi Városi Könyvtár (Krokodil pofájú malac) 68x84

1975

32. Ex libris Gombos László (Bika, ikrek, rák, oroszlán, szűz, mérleg, skorpió, nyílazó, bak, vízöntő, halak, kos) A hónapok jelképei, 130x85
 33. Ex libris Gombos L. (Leány korsóval – Vízöntő), 64x55
 34. Pf. 1976 Dr. Gombos László (Leány korsóval – Vízöntő), 64x55
 35. Ex libris Ebergényi Tibor (Kettős fogat), 145x100
 36. Ex libris Ebergényi Tibor (Kettős portré), 115x45
 37. Ex libris Ebergényi Tibor (Kettős portré), 80x65
 38. Ceglédi ősz '75 (Futó férfi) 120x170

1976

39. Ex libris Hegedűs László. „Messze sötétedik már a táj teteje / Ezentúl elrejt a Bakony erdeje / Megálllok még egyszer, s rád visszanézek / Ti kékellő halmok, gyönyörű vidékek! / Vegyétek bús könnyemet. Berzsenyi Dániel 1776 (Portré), 135x140
 40. III. Országos Kisgrafikai Találkozó, Pécs 1976 (Dzsámi, előtérben kalapos nő) 150x60

1980

41. BUÉK Sárriék 1981 (Nő virággal) 110x50

1981

42. P. F. Szigetiné Magyar Mária (Férfi húros hangszerrel) 127x86

1983

43. Ex libris Kertész Károly (Nő könyvvel) 68x130
 44. Ex libris Kertész K. (Fésülködő nő) 130x90

1988

45. Ex libris Hosszú Béla (Anya kiseddél) 110x80

1989

Ex libris vázlatok

46. Ex libris dr. Katona Gábor (Násfa, Ámor hajója), 110x78
 47. Arató Antalné könyve (Madár) 50x90
 48. Ex libris Pittmann Lászlóné (Szalagot – amelyben az ex libris felirata olvasható – tartó női figura), 110x70
 49. Arató Krisztina könyve (Férfi vadászólyommal), 85x95
 50. Ex libris Kundermann Jenő (Férfi karikával), 115x80
 51. Szanka R. könyve (Kemény János erdélyi fejedelem portréja), 50x34
 52. Arató Antal könyve (Napba néző nő) 110x32
 53. Ex libris Balla D. Károly (Hordóból ívó angyal) 75x85
 54. Ex libris Hosszú Béla (Any, ölben kiseddél), 80x38
 55. Ex libris Dalmay Árpád (Szfinxet pórázon tartó nő), 85x113
 56. Ex libris Sárri Irén (Férfi furulyával), 65x42
 57. Ex libris Majoros Pál (Nő korsóval), 117x55
 58. Ex libris Szász Mara (Korsóra támaszkodó férfi), 119x68
 59. Ex libris Aratóné (Nő tükörrel), 50x52
 60. Ex libris Palásthy Lajos (Férfi harmonikával), 85x70
 61. Ex libris B. Supka M. (Lóval szántó férfi), 15x64

62. Ex libris Vincze László (Férfi, vágtazó lovon), 33x60
 63. Ex libris Virágh Zoltán. Shakespeare: A midsummer night's dream. (Illusztráció), 60x80
 64. Ex libris Gábor Dénes (Férfi koronás madárral), 60x80
 65. Ex libris Feledy Balázs (Nyilazó nő vadászkutyaival), 90x100
 66. Ex libris Feledy Balázs (Nyilazó nő vadászkutyaival), 40x60
 67. Ex libris Lenkey István (Kehelyből kiemelkedő akt), 102x73
 68. Ex libris Kocsis István (Női fej), 55x60
 69. Ex libris Cili (Szemüveges férfi), 65x45
 70. Ex libris Vida Klára (Kelyhet emelő nő), 63x87
 71. Ex libris Hóka József (Szakállas fej), 30x67
 72. Ex libris Nagy Ilona (Madár, csőrében virág), 95x80
 73. Ex libris Kovács Gábor (Páncélos férfi, pajzsán az ex libris felirata), 95x43
 74. Ex libris Rákos Adrienn (Orgonán játszó nő), 125x75
 75. Ex libris Harmat Béla (Tigris), 45x87
 76. Ex libris Román Éva (Tornászó kislány, szalaggal), 95x45
 77. Ex libris Ilyés István. Atlasz. (Követ emelő, szakállas férfi), 130x70
 78. Ex libris Keztesz Károly (Szakállas férfi), 130x50
 79. Ex libris Szűcs Gy. (Női fej), 25x50
 80. Ex libris Gyóri Erzsébet (Nő virággal), 75x58
 81. Ex libris Máriássy Mihályné. Igyon több paradicsomlevet. (Palackból ívó, tántorgó, mezitlábos férfi), 130x80
 82. Ex libris Hóka József (Nyomdai prést húzó férfi), 90x75
 83. Ex libris Fazekasné Marika (Szitakötő után szárnyaló madár), 90x120
 84. Ex libris Sándor Ottóné (Ördög, szájában kopogtató karika – kovácsoltvas kapudísz másolata), 83x30
 85. Ex libris Szilágyi Imre (Női fej – épületdísz másolata), 63x96
 86. Ex libris Aratóni (Pikkelyes, úszóhártyás lábú szörny), 63x96
 87. Ex libris Magyar Mária (Ágaskodó krokodil), 95x115
 88. Ex libris Könnyű Judit (Kompozíció levél- és virágmotívumokból), 85x80

89. Ex libris Sümegi György (Nő régies díszruhában), 135x45
 90. Ex libris Hosszú Béla. Kovácsoltvas ablakrács XVIII. sz. (Mária a kiseddel), 130x30
 91. Ex libris Majoros P. (Szakállas férfi), 85x33
 92. Ex libris Gábor Dénes (Lombos ágat lengető férfi, sétapálcával), 118x30
 93. Ex libris Ilyés István (Ülő akt), 90x85
 94. Ex libris Nagy Ilona (Kontyos, női figura), 125x45
 95. Kundermann Jenő könyve (Képzeletbeli szent templom makettjét helyezi egy férfi ölébe), 80x95
 96. Ex libris Sári Irén (Nő, folyandárszerű motívumokkal), 80x95
 97. Virágh Zoltán (Lovat legeltető férfi), 70x88
 98. Ex libris Szanka Rózsa (A cethal elnyeli a szájából még kitekintő Jónást), 50x95
 99. Ex libris Arató Antalné (Madár) 82x97

Évszám nélkül

(A tulajdonosok betűrendjében)

100. Ex libris Dorogi Márton (Madarak) 95x60
 101. Ex libris Dorogi Márton (Sárkány) 130x95
 102. Ex libris Dutkay Dénes (Király) 130x75
 103. Ex libris Erzsébet (Medve) 95x63
 Ex libris Galambos Ferenc. Aradi vértanúk. Ezt követi a vértanúk neve, születésük éve majd a honvéd tábornok vagy tábornok megjelölés és Arad, 1849 okt. 6. szöveg. A következőkben csak a változó szövegrészeket közöljük (Portrék) 140x100
 104. Aulich Lajos 1802
 105. Damjanich János 1804
 106. Desseffy Arisztid 1812
 107. Lázár Vilmos 1815
 108. Kiss Ernő 1799
 109. Knézhich Károly 1808
 110. Lahner György 1795
 111. Gr. Leningen Károly 1819
 112. Nagy Sándor 1804
 113. Pöltenberg Ernő 1813
 114. Schweidel József 1796
 115. Török Ignác 1795
 116. Gr. Vécsey Károly 1807
 117. Ex libris Galambos Ferenc (Női portrét tartó kéz), 98x78
 118. Ex libris Gombos László. Csokonai 1773–1805 (A költő dolgozó asztalnál), 124x100
 119. Ex libris Dr. Gombos László (Díszkút), 130x80
 120. Ex libris Ilyés István Don Quijote (Szélmalmot támadó lovas), 120x86
 121. Ex libris Ilyés István Bethlen Gábor (Portré), 120x80
 122. Dr. Katona Gábor könyve (Vitorlás hajót állatok vesznek körül) 115x82
 123. Krajcsovicsné Illés Ibolya könyve (Anya gyermekével), 82x70, 125x90
 124. Ex libris Krajcsovics Józsefné (Anya gyermekével), 82x70
 125. Ex libris P. Mikó Ildikó (Anya gyermekével), 93x70
 126. Ex libris Nagy Lászlóné (Szemben álló két nő, egyik akt) 95x70
 127. Ex libris Palásthy Lajos (Virágot tartó kéz), 122x90
 128. Ex libris Szanka Rózsa (Ovális függő női figura) 132x90
 129. Ex libris Szanka Rózsa (Nő korsóval) 130x90
 130. Ex libris váraszóói műhely (Leány portréja) 115x90

Bartha Miklós Társaság kiadásában 1938-ban megjelent *Ázsia* című grafikai mappájától kezdve a szépprózai írások, tanulmányok mellett mindazokat a műveket, melyek közreadásában (mint szerkesztő, bevezetést író) valamilyen módon közreműködött. Mindez ugyanis elválaszthatatlan munkásságának megismerésétől, megértésétől. Amikor pl. terjedelmes tanulmányában a magyar népművészet gazdag formavilágának és díszítő hagyományainak felhasználását ajánlja a cukrászok és mézeskalácsosok figyelmébe, akkor óhatatlanul saját művészetének meghatározó forrásaira is utal. (Amit egyébként – harminc év múltán – azzal tesz egyértelművé, hogy a *Népművészet vonzásában* címmel jelenteti meg egyik mappáját, majd – sorozatcímként – néhány újabb kötetén is feltünteti ezt a meg-

határozást.) Az életmű egészét ilyen és hasonló megközelítésben kutatók számára azonban meg kell említenünk, hogy bibliográfiánk további kiegészítésre szorul. Nem tartalmazza ugyanis azokat a műveket,

amelyek Lajos Ferencnek, mint kiadói vezetőnek a gondozásában láttak napvilágot. Így a *Szépműves Műhely* sorozatban megjelent további köteteket mint pl. a *Muhoray Elemér* és *Bartók János* által szerkesztett *Balladamonddó könyvet*, amely ma már az antikváriumokban is alig-alig fellelhető könyvritkaság.

Születésének 80-dik évfordulója alkalmából szeretettel köszöntjük egyesületünk régi tagját, s egyre sokasodó kiállításai, grafikai mappái láttán együtt örvendezve kívánunk neki további eredményes munkát, jó egészséget.

Lajos Ferenc rajzai (P1)

Arató Antal

GY. SZABÓ BÉLA EMLÉKKIÁLLÍTÁS

A kisgrafikáiról, ex libriseiről is méltán ismert romániai magyar grafikusművész emlékére hirdetett pályázatot az Erdélyben élő fa- és linómetszők körében az *Erdély Művészetéért Alapítvány*. A pályázatra beérkezett művek bemutatására júniusban került sor az alapítvány színvonalas tárlatainak immár állandósuló otthonában, a budapesti Vármegye Galériában.

A kiállítást *Halász Péter*, a Magyar Művelődési Intézet igazgatója nyitotta meg. Az erdélyi és általában a kisebbségi magyarságról, kultúráról szólva hangsúlyozta, hogy az alapítvány azzal hogy számon tartja és bemutatja az erdélyi alkotóművészeket, egyúttal nyilvánítja és egyértelművé teszi „a térben és időben oszthatatlan” magyar kultúra egységét is. (Ld. a megnyitó beszéd szövegét az Új Magyarország jún. 29-i, valamint *Hajdú Demeter Dénes* Erdélyi fametszők című írását a lap aug. 8-i számában.)

A tárlaton 25 grafikusművész metszeteit mutatták be. Különösen örvendetes az a tény, hogy közülük jónéhányan – *Imets László, Jorga Ferenc, Kósa Bálint, Miklós János, Molnár Dénes, Torró Vilmos, Vecserka Zsolt, Vincze László* stb. – kisgrafikákat is kiállítottak, jelez-

Kun Lajos linómetszete

Gy. Szabó Béla fametszete (X2)

ve a romániai exlibris-művészet megbecsülésre és megőzésre méltó hagyományait, eredményeit s változásait is. Ezeket a változásokat egyébként a képgrafikáikon is szemmel kísérhetjük. Így pl. Vincze László egyetlen sötét foltból építkező drámai hatású grafikáin vagy Torró Vilmos nagyméretű portréin, amelyek kiegyensúlyozott összehatása már túllép a kisgrafikákon olykor túl sok motívumot egybezsúfoló kompozíciós megoldásain.

A kiállításához egy illusztrált tájékoztatót is közreadtak, amelyben *Szűcs György* művészettörténész írt – Gy. Szabó Bélára is emlékező – kiállítási bevezetőt. (Sajnáljuk viszont, hogy a kiadvány nem tartalmazza a műveket is felsoroló katalógust. Ezt, akár gépelve s megfelelő méretűre kicsinyítve, sokszorosítva – úgy hogy a katalógusban elférjen – érdemes lenne hasonló alkalmakkor közreadni.)

CSIBY MIHÁLY TÁRLATA

A Ceglédi Galériában ez év május-júniusában bemutatott kiállítása után (ld. Schelken Pálma: *Ceruzarajzok egy kiállításról.* = Új Ember, 1992. jún. 7.) júliusban újabb tárlata nyílt Csiby Mihály festő- és grafikusművésznek a Magyar Természettudományi Múzeumban. Ezzel a kiállítással debütált újra a Nemzeti Múzeum épületében található Linné Galéria, amelynek célkitűzése – mint azt a kiállítást megnyitó *dr. Vársárhelyi Tamás* főigazgatóhelyettestől hallottuk – az, hogy az élővilágot ábrázoló művészeti alkotások számára biztosítson rendszeres kiállítási lehetőséget, hiszen „a művészet lehet az első lépés ahhoz, hogy elfogadjuk a bolygót velünk megosztó, számunkra titokzatos, ismeretlen lények létjogosultságát”.

Nos, a rendezők elsőként aligha találhattak volna autentikusabb alkotót, mint Csiby Mihályt, akinek sokoldalú életműve a kezdetektől elválaszthatatlan a természet szeretetétől, s aki majd négy évtizede a múzeum munkatársaként is az élővilág bűvöletében él. Jól ismertek a *Búvár zsebkönyvek* sorozatban (*Kabócák, bodobácsok*, 1982; *Szitakötők, kérészek, hangyalesők*, 1983 stb.) és a Móra Kiadónál megjelent egyéb könyvei, amelyeknek eredeti, nagyobb méretű akvarell illusztrációit is láthattuk a tárlaton. Az igazi meglepetést azonban azok a képei jelentették, amelyeken a művész többre vállalkozott a természet utánozhatatlan sokszínűségét és tökéletességét tükröző állatvilág valóságáé bemutatásánál. Ezeket a festményein, vegyes technikával készült képein – egy-egy rovar stb. esetében továbbra is megőrizve az ábrázolás tudományos pontosságát – már olyan kompozíciókat teremt, amely elvonatkoztat közvetlen tárgyától s az egész élővilág – benne az emberiség – létéről és nemlétéről, fenyegetettségéről és jövőjéről medítál, tesz fel elgondolkodtató kérdéseket, és invitálja nézőjét közös tűnődésekre, válaszadásra. Kerülve minden harsányságot és szájbarágó aktualitást – többnyire lágy, gyengéd színeinek a szelídségével nemcsak a természet és a való világ kifürkészhetetlen szépségeinek a felfedezését és örömét nyújtja, hanem az elmúlás, a megújulás egyetemes törvényszerűségeit is elfogadhatja. A mai magyar

piktúrában minden bizonnyal ez az egyedülálló készsége, képessége jelent megkülönböztetett helyet Csiby Mihály művészetének. Amelynek egyébként – egyházművészeti, éremművészeti alkotásai mellett – legalább ilyen figyelemre méltó területe kisgrafikai munkássága is.

Ex librisei jól ismeretek a kisgrafika barátai körében, hiszen korábban – a Kisgrafika Barátok Köre elnökeként – maga is sokat fáradozott a műfaj népszerűsítéséért. Gyűjteményes kiállításán örömmel láttuk, hogy továbbra is hűséges művelője a kisgrafikának: linómetszetű sorozatai – *Természettudósok a kisgrafikákon*, *A természet világa a kisgrafikákon* – bizonyára sokak számára érdekes színfoltot jelentettek a kiállításon. Különösen a változatos metszéstechnikával készült, kiegyensúlyozott emléklapjai – pl. *In memoriam Herman Ottó, ú. Entz Géza, Jávorka Sándor, Huzella Tivadar, Gelei Sándor* stb. – amelyeket a portré-gyűjtők figyelmébe ajánlunk. (Azalattal megjegyzéssel, hogy szinte önként adódik a lehetőség arra, hogy ezeket, vagy akár a különböző múzeumok részére készült lapjait a múzeum egy kisebb mappában megjelenesse.)

A kiállításához tartozik még az az örömdetes tény is, hogy munkássága elismeréseként a megnyitón *dr. Matskási István*, az intézmény főigazgatója a múzeum emlékérmét nyújtotta át Csiby Mihálynak.

Amit persze ki más készíthetett volna, mint maga Csiby Mihály, aki ebben az esztendőben 70 éves! A jeles évfordulóhoz és a kitüntetéshez őszinte szívvel gratulálunk, s további eredményekben (s kisgrafikában is) gazdag munkásságot kívánunk.

Arató Antal

Csiby Mihály linómetszetei (X3)

FERY ANTAL ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSA SZERENCSEN

Ez év júniusában, az újjáépített várban nyílt meg végleges helyén a Szerencsi Múzeum, melynek egyik termében *Fery Antal* kisgrafikáit állandó kiállításon mutatják be a látogatóknak.

A szerencsi vár a mai város egykor mocsaras területén emelkedik. Mesterségesen feltöltött szigeten, a bencés apátság épületének felhasználásával épült 1556-ban. Fénykorát *Rákóczi Zsigmond* fejedelem korában élte, aki az erődítményt az 1600-as évek elején jelentősen kibővítette. Mozzalmas történelme ellenére falai – bár átalakítva – a XX. századig megmaradtak. Évtizedes munkával járó helyreállítását *Erdei Ferenc* Ybl-díjas építész tervei alapján a közelmúltban fejezték be.

Falai között kapott helyett *dr. Petrikovits László* orvos kb. 600 000 darabból álló képeslevelezőlap-gyűjteménye és a múzeum mintegy 40 000 darabot számláló exlibris-anyaga is. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a múzeumban mindezek őrzésére, rendszerezésére tágas helyiségek, megfelelő tárolószekrények állnak rendelkezésre. A most megnyílt múzeum levelezőlap-gyűjteményét gazdag szemelvényanyag képviseli a kiállítási termekben. A város szülöttjének, *Fery Antalnak* munkásságát hasonlóan igényes válogatás idézi fel a látogatóknak.

Fery Antal mester fél évszázad alatt fába metszett, több mint kétezer kisgrafikájának egyetlen teremben való bemutatása megoldhatatlan feladat lenne. Ezért a rendezők a különböző alkotói korszakok, témakörök keresztmetszetét igyekeztek felvillantani. A falakon függő tablókön és a terem közepén álló, üvegezett paravánokon láthatók a művész legszebb kisgrafikái, melyek között író- és művészportrék, műemlé-

kekre, filatéliai témákra, történelmi eseményekre utaló ex librisek egyaránt előfordulnak. Tokaj közelsége a művész közkedvelt szőlős-boros lapjainak bemutatását is indokolja.

A szépen rendezett kiállítás nem a lapok nagy számával, hanem azok magas művészi színvonalával, jól szemlélhető elhelyezésükkel éri el célját: közelebb viszi a látogatókat *Fery Antal* ex libriseihez, Európa-szerte megbecsült, egyedülálló művészetéhez.

Dr. Soós Imre

Fery Antal fametszetei (X2)

FERY ANTAL PORTRÉ-EXLIBRISEI

Fery Antal művészetét nem kell bemutatni e lap olvasóinak, a kisgrafika barátainak, ám mégis mindannyiunk előtt meglepetést keltett az ELTE Tanári klubjában bemutatott tárlata, amelyet *dr. Soós Imre* nyitott meg jún. 15-én.

Gazdag életművéből *csak* a különböző portrékat ábrázoló metszeteit mutatta be, ám így is szinte megold-

hatatlan feladat elé állította az érdeklődőket, hogy egyszerre megtekintsék, számba vegyék azokat. (Megemlítem, hogy mintegy húsz évvel ezelőtt könnyebb feladata volt a tárlatlátogatónak: portré-exlibriseinek első önálló kiállításán – 1975-ben, Jászberényben – a kiállítási katalógus *csak* 88 ilyen grafikát sorolt fel. Számuk azonban azóta megsokszorozódott, óhatatlanul felvetve annak szükségszerűségét, hogy immár egy teljességre törekvő, bővített katalógusban tárjuk fel azokat.)

Nos, e nagyszámú grafika nyújtott lehetőséget arra, hogy a kiállításon a portrék tematikus csoportosításban kerülhettek bemutatásra, az esztétikai élmény mellett némi művelődéstörténeti tanulságot is szerezve az érdeklődőknek. Külön-külön (illetve közös táblákon) láttuk a hazai vagy külföldi, a közelmúltban elhunyt vagy már klasszikus *írók és költők, zeneszerzők, festőművészek és szobrászok, tudósok és egyéb jeles történelmi személyiségek* portréit. Nemcsak kisgrafikákat, hanem pl. a kevésbé ismert, nagyobb méretű Michelangelo-lapot vagy pl. Csokonai Vitéz Mihály linómetsetű arcképét. És a gyűjtők körében szintén kevésbé publikus egyéb metszeteket, mint pl. Arany János minikönyvben megjelent arcképét vagy a Ganz Műszerművek naptárában közreadott Ampère, Celsius, Bláthy, Faraday portrét.

A változatos és sokszínű tárlat érdekességeit még sokáig sorolhatnánk, közülük azonban már csak egyet szeretnék megemlíteni. Azt, hogy a szerencsés rendezői koncepció eredményeként egymás mellett lettek kiállítva az azonos személyeket ábrázoló különböző portrék. Némely esetben három-négy (Bartók Béla, József Attila, Karinthy Frigyes, Kodály Zoltán, Liszt Ferenc, Kós Károly) vagy éppenséggel öt (Kőrösi Csoma Sándor) metszet is.

Együttesen szemlélve ezeket a kisgrafikákat érzékelhetjük csak igazán, hogy a fába metszésük milyen teremtő – a korabeli ábrázolásokat újra értelmező – alkotói fantáziát kívánnak a művésztől. Ez a megállapítás persze nemcsak a már megszűröl felismerhető, ám minden esetben egyéni, önálló portrék elkészítésére, hanem az ábrázolt személyek foglalkozására vagy környezetére utaló motívumok megjelenítésére, az ex libris felirat elrendezésére is vonatkozik. Sok-sok újabb titkot árulva el Fery Antal művészetéről.

Arató Antal

1784-1842-1992

KÖRÖSI-CSONMA-SÁNDOR

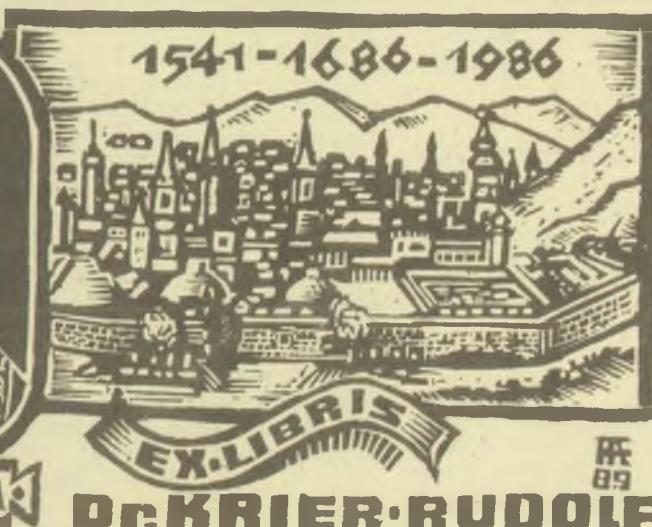

150 EX LIBRIS Dr. ARATÓ ANTAL

BUDAM-VIRGINIS-DABIT-AUXILIUM

XI. INCE-PÁPA

Dr. KRIER RUDOLF

Fery Antal fametszetei (XL)

MŰHELY

LAJOS FERENC ÖNÁLLÓ KÖTETÉBEN MEGJELENT GRAFIKÁI, ÍRÁSAI
(Bibliográfia)

1. Ázsia. -- 12 rajza. Bp., 1938, Bartha Társaság. 4 lap, 12 tábla, 35 cm.
Ua. 2. kiad. 1944, Szépmíves Műhely. 28 cm. /Magyar grafikusok könyvei/
2. 12 linómetszete. Bp., 1938. 12 tábla, 30 cm. /Tücsök Szövetkezet művészeti kiadványai/
Ua. 2. kiad. 1992. /Megj. 50 példányban./
3. Karácsonykor égben, földön. (Matyó mese versekben és képekben.) Ill. -- Bp., 1939, Szépmíves Műhely. 23 lap, 24 cm.
Ua. 2. kiad. 1944.
4. 12 rajza Ady (Endre): Sími, sími, sími (c. költeményéhez). Bp., 1940, Szépmíves Műhely. 15 tábla, 35 cm.
Ua. 2. kiad. 1943. /Magyar grafikusok könyvei/
Ua. 3. kiad. -- 12 tollrajza. 1991. 30 cm. (Megj. 50 példányban.)
5. Haláltánc. (Versek Holbein metszeteihez.) Bp., 1942, Szépmíves Műhely. 86 lap, 20 cm.
6. Díszítőművészet a cukrársziparban. = Hagn Károly: A háború és béke cukrász és mézeskalácsos művészete. Bp., 1943, Szépmíves Műhely 400 lap, LXIV tábla, 24 cm.
7. Három szerelem után. (Naplótöredékek.) Bp., 1943, Szépmíves Műhely. 162 lap, 20 cm.
8. Dürer metszetei. (Sajtó alá rend. és bev. --.) Bp., 1945, Szépmíves Műhely. 3 lap, 34 tábla, 29 cm. /Világhírű mesterművek/
9. Világvándor király. (Mese.) Ill. Haranghy Jenő. Bp., 1946, Szépmíves Műhely. 45 lap, 15 cm.
10. Fata morgana. (Disegni.) Ed., pref. di Gaál Dénes. Verona, 1958, Tip. Don Bosco. 6 lev., 7-72 lap, 32 cm. (Előszó angol, francia, német és magyar nyelven is.)
11. Alkotás és genetika. -- Die Erschaffung und Genetik. (Sajtó alá rend. Kelemen Eörs.) Gödöllő, 1982, Városi és Járási Művelődési Központ. 47 lap, 8 tábla, 32 cm. (Megj. a művész jubileumi kiállításának katalógusaként.)
12. A néphagyomány vonzásában. -- 12 rajza. Bp., 1984. 12 tábla, 30 cm. (Megj. 100 példányban.)
13. Postludium. -- 12 rajza. (Szitanyomatok.) Bp., 1990. 12 tábla, 30 cm. /Idegenforgalmi Propaganda Vállalat kiállításai/
14. Álmodok egy Platon töredékről. Atlantisz. -- 16 rajza. Bp., 1991. 16 tábla, 30 cm. (Megj. 50 példányban.)
15. Valóság és álmok határán. Menekülés 40 év aljassága és gonoszsága elől. Bp., 1991. 12 tábla, 40 cm. (Megj. 50 példányban.)
16. Dante: Inferno. -- 26 rajza. Bev. -- Bp., 1991. 26 tábla, 30 cm. (Megj. 50 példányban.)
17. Mitológiai legendák. -- 16 rajza. Bev. -- (Részlet a szerző Alkotás és genetika című tanulmányából.) Bp., 1991. 16 tábla, 30 cm. (Megj. 50 példányban.)
18. Dürer: János - Jelenések könyve. (Fametszetek.) Bev. és sajtó alá rend. -- Gyula, 1991, Dürer Társaság. 2 lap, XV tábla 30 cm.
19. Álmodok és víziók -- 15 rajza. Bp., 1991, 15 tábla, 30 cm. (Megj. 50 példányban.)
20. Dante: Purgatórium - Mennország. -- 30 rajza. Bp. 1992. 30 tábla, 30 cm. /Megj. 50 példányban./
21. Alfától az omegáig. -- 26 rajza. Bev. -- Bp., 1992. 26 tábla, 30 cm. /Néphagyomány vonzásában./ (Megj. 50 példányban.)
22. Rajzok - gondolatok. -- 25 rajza. /A Magyarország és Európa című tanulmányát a szerző 25 rajza kíséri.) Bp., 1992. 25 tábla, 30 cm. /Néphagyomány vonzásában./ (Megj. 50 példányban.)
23. Képirásos üzenetek a mélytudatból. -- 32 rajza. Bp., 1992. 26 tábla, 30 cm. /Néphagyomány vonzásában./ (Megj. 50 példányban.)
24. Gondolatok és vázlatok. 2. r. -- 15 rajza. Bev. -- (Részlet a szerző Alkotás és genetika című tanulmányából.) Bp., 1992. 15 tábla, 30 cm. /Néphagyomány vonzásában./ (Megj. 50 példányban.)
25. 80 év rajzban. 36 rajz. 1912-1992. (Bev. --.) Bp., 1992. 36 tábla, 30 cm. /Néphagyomány vonzásában./ (Megj. 50 példányban.)

PEREI ZOLTÁN EX LIBRISÉINEK ÉS ALKALMI GRAFIKÁINAK A JEGYZÉKE ELÉ

Perei Zoltán első, egyébként saját maga részére készített ex librisét 1969-ben metszette fába. A majmot ábrázoló kép és a kiegészítő felirat – Soft Toys, magyarul: puha játékok – arra utal, hogy a művész Angliában való tartózkodása idején játékmajmokat készített s eladásukkal egészítette ki a jövedelmét. A következő években – megismerkedve a Kisgrafika Barátok Körével – már több könyvjegyet alkotott, s 1969-ben elkészítette a kör emblémáját is, a tőle megszóított kissé groteszk, szarkasztikus megfogalmazásban. Persze a kisgrafika elfoglalt barátai többet, még többet vártak tőle. Ezért írta 1969-ben, a *KBK jubileumi évkönyvében Galambos Ferenc* a következőket: „Csak az ünnepi kiadványaink alkalmából hallat magáról, ilyenkor örömléghőz sajnálat társul: Miért nem lát-hatunk több Perei ex librist, alkalmi grafikát? Az ex libris nem alacsonyabb rendű műfaj, a lengyel grafikusművészek legjobbjai sem szégyenkeznek foglalkozni vele: jó volna, ha ezt a hazai grafikusművészek is megszívlelnék!”

Nos, szó sincs arról, hogy Perei Zoltán bármilyen tekintetben is alacsonyabb rendű műfajnak minősítene az ex librist. Csupán nem szeret a megrendelők által legtöbbször megfogalmazott tematikai kötöttségekhez alkalmazkodni, szuverén egyéniségét zavarja bármilyen, nem a legbensőbb önmagában kiérlelt feladat teljesítése. Amikor az 1970-es évek elején újévi lapot kértem tőle, a következőket írta: „Nekem mindig az volt a véleményem, hogy ritkán sikerül jól a valamely alkalomra készített grafika. Ezért egyszerűbb, ha egy kész művet használunk fel...” Így is tettünk: megszámlálhatatlan kisebb méretű metszet közül kiválasztottunk néhány mindkettőnknek tetszőt, s azokat a megfelelő felirattal újra metszette. A megrendelők iránti tartózkodásának másik oka az, hogy az elmúlt évtizedekben általában különböző fametszet-sorozatokat készít, s e közben nem vállal semmilyen megbízást, mert az kizökkentené a munka folyamatosságából, lendületéből, saját elképzelései megvalósításából. Mindez nem jelenti azt, hogy Perei Zoltán kevés – ám annál inkább megbecsülésre méltó – ex librist készített volna. 1989-ben – művészetének régebbi és újabb tisztelői számára – több mint ötven könyvjegyet metszett fába, mintegy összefoglalva az ex libris

számára legfontosabb kifejezési lehetőségeit. (A sorozatból 50 példányban közreadott mappa is készült.)

Itt az ideje hát, hogy közreadjuk ex libriseinek és alkalmi kisgrafikáinak az alkotásjegyzékét, még ha összeállításunk további kiegészítésre is szorul. A művész ugyanis nem minden esetben őrizte meg az egy-egy vagy több év termését összegyűjtő mappáiban ezeket a lapokat, sok esetben a dúcokkal együtt az összes nyomatot átadta a megrendelőnek. Ezért is kérem hát a gyűjtőtársak szíves kiegészítését, segítségét: egyrészt az alkotásjegyzéken nem szereplő lapok leírásának a megküldését, másrészt az évszám nélkül közlő kisgrafikák készítése idejének a közlését.

Végezetül megemlítem, hogy Perei Zoltán számtalan kisméretű feliratos portrét, emléklapot készített. Jegyzékünk – kiegészülve néhány, a megrendelő lakcímét közlő szignettel valamint az újévi lapokkal – csak azokat a kisgrafikákat tartalmazza, amelyeken szerepel az *ex libris* felirat vagy pedig kifejezetten a KBK valamelyik pályázatára készültek és tartalmaznak erre utaló szöveget. Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy bármilyen megkülönböztetést kívánánk tenni az ex librisek és az egyéb kisgrafikák között! Kénytelenek voltunk azonban ily módon szűkíteni a kisgrafika fogalmát, mert az egyéb lapok adatainak közlésére – terjedelmi okok – miatt nincs lehetőségünk. Ezek leírására – különböző tematikus csoportosításokban – a következőkben szeretnénk majd sort keríteni.

Az alkotásjegyzékben közölt grafikák mind lapdúc fametszetek (X1). Csak a többszínű metszetek esetében jelöltük a technikát és a színek számát – pl. X/3. Méret: magasság x szélesség mm-ben. (Ha a leírásban csak az *ex libris* feliratot olvashatjuk, akkor az eredeti nyomaton sem szerepel a tulajdonos neve!)

Arató Antal

* * *

Lapzárta után érkezett a megrendítő hír: Perei Zoltán grafikusművész hosszantartó, súlyos betegség után, 79 éves korában elhunyt. Fájdalommal búcsúzunk tőle, munkásságának méltatására még visszatérünk.

Perei Zoltán fametszete (X1)

Perei Zoltán fametszetei (X1)

HÍREK

Egyesületünk elnöke, Fery Antal grafikusművész („Papa”) és a mindnyájunk által szeretett felesége, Dobos Valéria („Vali”) szeptemberben ünnepelték boldog házasságuk 50. évfordulóját. Az alkalomhoz – s Fery Antal kisgrafikáin oly gyakran ábrázolt, ismert vagy kevésbé ismert műemlékekhez, templomokhoz – illő környezetben, a Margit-szigeti Szent Mihály kápolnában rendezett, s a házasságkötést megerősítő szentmisén egyesületünk tagjai is tolmácsolták jókívánságait. Az évfordulóról természetesen alkalmi kisgrafikával is megemlékezett a változatlan alkotókedvvel munkálkodó mester. Kimondva vagy kimondatlanul emlékeztetve arra is, hogy a kiegyensúlyozott, harmónikus családi élet, környezet elválaszthatatlan a maga nemében egyedülálló grafikai munkásságától. A sikeres életmű e kettős vonulata előtt tisztelegve köszöntjük hát mindkettőjüket és az egész családot, további eredményes munkát, sok boldogságot, jó egészséget kívánva.

Tudván tudva persze azt is, hogy – a grafika barátainak nem kis öröme – ez az újabb kötés Fery Antalnak a kisgrafikához való vonzódását és elkötelezettségét is megerősítette. (a. a.)

Ősiség és modernség. Az őskultúrák és a népművészet vonzásában címmel rendezett a szombathelyi Médium Galéria ez év márciusában reprezentatív kiállítást. A tárlaton bemutatásra került az ex libriseiről is jól ismert Feszt László és ifj. Feszt László egy-egy grafikája is.

Nagyváradon, májusban megrendezett Varadinum '92 című nemzetközi képzőművészeti kiállításon 75 művész alkotásait mutatták be. A kiállítás katalógusa – többek között – hasznos segédeszközt jelent a romániai magyar alkotók megismeréséhez is. A terjedelmes kiadvány a kisgrafikai részén is népszerű Csutak Levente, Hervai Katalin, Kazinczy Gábor, Plugor Sándor mellett még 42 magyar nemzetiségű alkotó egy-egy művének a reprodukcióját is közli.

Szilágyi Imre debreceni grafikusművész munkáiból nyílt kiállítás máj. 12-én a Zalaegerszegi Hangverseny- és Kiállító Teremben. A kiállítást dr. Lenkey István nyitotta meg. Közreműködött Molnár Árpád előadóművész, aki Babits Mihály és Magyar Lajos egy-egy versét mondta el. – A bemutatott ex librisek közül a Mi könyvünk feliratú Holló Barnabás Mátyás király „kapás” szobrát (Sajógömör) és Borsos Miklós Janus Pannonius (Pécs) szobrát ábrázolja.

Kisgrafika a természetvédelemben címmel nyílt kiállítás Pécsen az Orvostudományi Egyetem aulájában jún. 12-én.

Sólyom Sándor ex libriseiből és képgrafikáiból a mohácsi IBUSZ és Takarékszövetkezet helyiségeiben rendezett kiállítást jún. 12-én nyitotta meg Sz. Nagy Sándor, a Kapocs című folyóirat szerkesztője. A kiállítással függ össze az a tény is, hogy Szökőcs Béla Mohácsi gyűjtőtársunk Junior Art elnevezésű alapítványt hozott létre. Az alapítvány célja, hogy bemutatkozási lehetőséget biztosítson a Mohácson és környékén élő képzőművészeknek, majd a kisgrafikát is szívesen művelő egyéb hazai és határainkon túl élő magyar nemzetiségű alkotóknak. Azoknak, akik a nemes célt támogatni kívánják, közöljük az alapítvány számlaszámát: Junior Art Alapítvány, Mohács, Kereskedelmi Bank Rt. 241-10804.

Déliabok hazája címmel rendezett kiállítást ez év első fel-

Szilágyi Imre linómetszetei (X3)

ében a debreceni Déri Múzeum, a Hortobágyot ábrázoló képzőművészeti alkotásokból, fényképekből. A kiállításon több grafikusművészünk alkotása is szerepelt, ezért az eseményről való megemlékezés lapunk „profiljába” is beletartozik.

A kiállítás immár befejező része volt a nagy pusztát ábrázoló műveket bemutató sorozatnak. 1990-ben a korai (1846–1919) festményeket, grafikákat, szobrokat és ösfotókat láthatta a közönség. A következő évben az 1920–1960 között született ilyen alkotások szerepeltek a debreceni kiállításon. Most zárult kiállítás az utóbbi három évtized gazdag, magas színvonalú terméséről adott számot. A kiállítás rendezését és a nívós katalógus összeállítását dr. Sz. Kürti Katalin végezte. Elismeréssel gratulálunk!

Kisgrafika és ismeretterjesztés. Köztudott, hogy cserepartnereinktől számos esetben kapunk olyan kisgrafikákat, amelyek az ábrázolt személyek, műemlékek stb. kevésbé ismerősek, ezért nemegyszer hosszabb kutatómunkával kell beazonosítanunk azokat. Ezért is jelent követendő példát dr. Krier Rudolf szegedi gyűjtőársunknak az a gyakorlata, amely szerint ex libris küldeményeihez egy-egy sokszorosított tájékoztatót is mellékel. A gróf Széchenyi István emlékére idéző Fery Antal metszethez pl. kétoldalas, német nyelvű ismertetőt is küldött levelezőpartnerének a „legnagyobb magyar” életéről, tevékenységéről. (Sőt, fénymásolatban mellékelte még a lipcsei csata sematikus ábráját Széchenyi futárszolgálatának valószínűsíthető útvonalával is!) Úgy véljük, hogy – különösen a külföldi cserekapcsolatok során –, az ilyen és hasonló tájékoztatók küldése igen jó szolgálatot tehet hazánk sokoldalú megismertetésében. Ajánljuk tehát mások számára is hasonló ismertetők készítését!

A Kolozsvárott megjelenő *Könyvesház* című folyóirat második száma – a lap felelős szerkesztőjének, Gábor Dénes gyűjtőársunknak a jóvoltából – ismét gazdag kisgrafikai anyaggal lepte meg az olvasóit. A lap közli dr. Lenkey Istvánnak a XXIII. Nemzetközi Exlibris Kongresszusról szóló beszámolóját valamint Gábor Dénesnek Makoldy József (1890, Nagyszeben – 1957, Budapest) műépítész, festő- és grafikusművész grafikai munkásságát bemutató tanulmányát. Makoldy József személyében a szerző egy méltatlanul elfeledett alkotóra hívja fel a figyelmet. A tanulmányt a művész 1920-ban megjelent *Pictures of Transylvania* című grafikai mappájában közreadott – jellegzetes erdélyi épületeket, műemlékeket ábrázoló – rajzai illusztrálják. A lap bemutatja még Fery Antal, Buday György, Cseh Gusztáv és D. Olszewski kisgrafikáit is.

A *Művészet és Barátai* idei 3. száma két grafikai vonatkozású cikket is közöl. Gergely Mihály Tóth Ferenc festő- és grafikusművészt mutatja be. Írását több rajz – köztük Nagy László, Arany János portréja s a művész önarcképe – illusztrálja.

MAROSSZENTIMREI TEMPLOM

CHOLNOKY JENŐ DR
KÖNYVEIBŐL.

Mika Klára
Könyve.

rája. Van Gogh művészetének nyilván egyik legodaadóbb hazai kutatója, dr. Soós Imre a művész *Csillagos ég* című tollrajzának a kalandos történetét kíséri végig. Van Gogh a rajzot a hasonló című, jól ismert festménye elkészülése után készítette az öccse számára, ám mindaddig azt hitték róla, hogy a brémai múzeum sok egyéb műkincsével együtt a világháború alatt ez is elpusztult. Az 1990-es években azonban kiderült, hogy egy szovjet tiszt a háború végén több száz rajzot talált egy németországi pincében, s azt a holmijába rejtve megmentette a „köz” javára. Valóban a köz javára, mert amikor az Orosz Építészettörténeti Múzeum igazgatójává nevezték ki, akkor az egész gyűjteményt – köztük a Van Gogh rajzot is – ott helyezte el. Cikke végén – ha némi iróniával is – dr. Soós sem tagadja a „becsületes megtaláló” érdemeit, de joggal teszi fel a kérdést, hogy vajon mikor fognak majd visszakérülni a rajzok az eredeti tulajdonoshoz, a brémai múzeumba.

A Magyar Napló idei Örkény-pályázatán díjat nyert alkotók Vén Zoltán Örkény István portréiból komponált eredeti rézmetszetét is megkapták a pályázat szervezőitől. A metszetet egyébként az idei Miskolci Grafikai Biennálén is bemutatták.

SZEMLÉ

Az esztendő első felében az európai exlibris-újságok legújabb számaiból tekintélyes mennyiség érkezett egyesületünk címére. Helyhiány miatt ezek tartalmi ismertetésére nincs lehetőségünk, a magyar vonatkozású közleményekről azonban e rovatban számolunk be olvasóinknak.

* * *

A L'Ex Libris Français 183. száma folytatja az elmúlt 50 év alatt a lapban szerepelt grafikusok adatainak a felsorolását. A jegyzék szerint magyar művészek kisgrafikai ez idő alatt az alábbi számok szerint kerültek bemutatásra:

Conrad Gyula: 1, Csanádi András: 1, Csúcs Ferenc: 1, Dániel Viktor: 2, Dér István: 1, Dinnyés Ferenc: 1, Diskay Lenke: 14, Drahos István: 34, Egry József: 1, Falus Elek: 1, Faragó Géza: 1, Fery Antal: 44.

Romániát képviselik a névsorban: Csutak Levente: 1, Deák Ferenc: 1, Feszt László: 2. Végül megemlítjük, hogy Takács Dezső neve a „Dezső” címszó alatt szerepel, s egy ex librisét közölte az újság.

* * *

Az EXLIBRIS WERELD nyári száma magyar művész rézmetszetét is közli. A *bal és a jobb az ex librisen* című cikkében Michael Japkes arról ír, milyen hatást kelt a nézőben egy-egy grafika vonalainak jobbra vagy balra irányuló mozgása. A szerző szerint ez utóbbi a szembenállást, a konfrontációt sugallja. Az ezt igazoló illusztrációk között mutatja be a szerző Müller Árpád 1984-ben készült rézmetszetét, mely az előbbiektől eltérően az erők egyensúlyát szimbolizálja.

* * *

A belga GRAPHIA 114. számában Jan Yperman folytatja a *Közlekedés a kisgrafikákon* című témát s ez alkalommal több mint harminc, vitorláhajót ábrázoló lapot elemez. Ezek között szerepel a néhai *Tempinszky István* két rézmetszete is.

* * *

Luxemburg exlibris-egyesületének folyóirata most emlékezett meg fennállásának ötödik esztendejéről. Ez idő alatt a lap 12 száma jelent meg. Az évforduló

alkalmából az egyesület alelnöke, *István von Habsburg* köszönti az olvasókat, akik a hírek között arról is értesülnek, hogy az alelnök-herceg nemrég tartotta meg eljegyzését egy Budapesten született, 21 esztendő magyar hölgygel. Szerepel a lapban a gyulai Dürerpályázat híre is. Kiállítási beszámolójunktól tudtuk meg, hogy 1991. áprilisában a nagyhercegség Walferdange nevű helységében nagyszabású, nemzetközi exlibris-kiállítást rendeztek, melyen hazánkat *Fery Antal* alkotásai képviselték.

* * *

A dán NORDISK EXLIBRIS TIDSSKRIFT 185–188. összevont számaiban folytatja az orvosi, állatorvosi exlibrisek közlését. Az illusztrációk között *Drahos Istvántól* 3, *Torró Vilmostól* és *Fery Antaltól* 1–1 ilyen témájú lapot közölnek.

A lap az ex libris két technikai újításáról is beszámol. Az egyik az ollóval kivágott, árnyképszerű ábrázolás, melyről a szerkesztő nyomban megjegyzi, hogy az eljárás nem tekinthető grafikai technikának. Az eljárást kitaláló fiatal dán hölgy egészen csinos képecskéket vág ki ollójával s egyik alkotása még a lap címlapján is felkerült. A másik újítás a vakok pontírásának alkalmazása a kisgrafikákon, mely az ábra körvonalainak domború nyomásával párosul. Az eljárás az ex librist a vakok számára is élvezhetővé teszi.

* * *

Szlovénia exlibris-újsága, az OBVESTILA, 112. számában arról ad hírt, hogy az ottani exlibris-egyesület az idén ünnepeli alapításának 25. évfordulóját. Az eltelt idő alatt 150 kiállítást és 130 előadást rendeztek. Vezetéssel egybekötött tárlatlátogatásuk 110 alkalommal volt. A fentiekén kívüli 75 találkozó és 105 kirándulás figyelembevételével rendezvényeik száma elérte az 570-et. Gratulálunk!

* * *

A svéd gyűjtők lapja, a Presentation tidskrift för EABS 134–135. számában Edwin G. ír *Vén Zoltán* művészetéről. A cikket a művész öt rézmetszete illusztrálja.

Dr. Soós Imre

KÖNYVEK

Encyclopaedia Bio-bibliographical of the Art Contemporary Ex-Libris. 12. köt. (Szerk. Artur Mário da Mota Miranda.) Braga. (Portugália), 1992. Editorial Franciscana. 191 p., illusztr.

Az ismert sorozat immár 12. kötete újabb 17 exlibris-művészt mutat be. Ezúttal csak európai alkotókat: négyet a volt Szovjetunió köztársaságaiból (két orosz, egy észt és ukrán grafikust), hármat Hollandiából, kettőt Olaszországból s egyet- egyet Angliából, Franciaországból, Belgiumból, Luxemburgból, Németországból, Dániából, Spanyolországból és Magyarországból. A kötet felépítése, szerkezete követi a korábbiakét. Hosszabb-rövidebb pályaképek (vagy a változatosság kedvéért a művésszel készített interjú, esetleg önéletrajz), alkotásjegyzékek és számos illusztráció, köztük majd 30 eredeti rézkarc, fametszet teszi érdekessé és valóban jól hasznosítható forrásmunkává a kiadványt.

A közölt illusztrációk tükrében ismerkedve a bemutatott művészekkel, megállapíthatjuk, hogy többségük az ex libris hagyományos kifejező eszközeit, motívumait alkalmazza s inkább a technikai virtuozitás, mint az ötlet, a teremtő fantázia jellemző rájuk. Ezért is jelentenek üdítő színtörténetet közöttük a németországi *Horst Hille* erotikus tárgyú szellemes rézkarcai, az észt *Külliki Järvila* többnyire szimbólumokból építkező metszetei, a spanyol *Francisco Meléndez* és a belga *Jan Scheir* modern hangvételű grafikái. És természetesen *Vén Zoltán* rézmetszetei, amelyek – anélkül, hogy bármilyen elfogultsággal is közelítenénk feléjük – messze kiemelkednek a kiadványban bemutatott nemzetközi mezőnyből. Munkásságát dr. Soós Imre terjedelmes tanulmánya mutatja be, értékeli. A tanulmány szót ejt a hazai társadalmi változásokról is, s hangsúlyozza, hogy Vén Zoltán számos nemzetközi pályadíjjal elismert művészete kettős diplomáciai feladatot teljesít: a népek közötti barátságot erősítve a kommunizmus

Vén Zoltán rézmetszete (C2)

alól felszabadult magyar népnek Európába való beilleszkedésén, integrálódásán is munkálkodik. A cikket tíz illusztráció kíséri, sajnos – mint a Kisgrafikában is gyakran előfordul – éppen azok hiányoznak, amelyekről a szerző írásában külön is említést tesz. Szólnunk kell arról is, hogy a 17 művész alkotásjegyzékének a többsége a kisgrafikák adatai mellett azok rövid tartalmi leírását (ábrázolt személyek, tárgyak megnevezését stb.) is közli, ám Vén Zoltán esetében ez – feltehetően terjedelmi okokból, hiszen 270 grafika leírásáról van szó – elmaradt. Holott Vén Zoltán metszetein megjelenített mitológiai, történelmi személyek, események ismerete (felismerése) alkalmanként elősegítheti a mondanivaló teljesebb – ám tagadhatatlanul sokszólamú – befogadását, értelmezését. Nem beszélve arról, hogy az ilyen alkotásjegyzékek nyújtanak jó tájékozódási lehetőséget azok számára, akik meghatározott témájú (pl. műemlékes, szőlős-boros stb.) kisgrafikák gyűjtésére specializálódtak.

Mindez azonban aligha csökkenti jogos örömmünket, hogy e reprezentatív kiadványban méltó helyet kapott a hazai exlibris-művészetünk egyik meghatározó személyisége. Bízunk benne, hogy a kiadó önzetlen munkájának az eredményeként a sorozat további kötetei is napvilágot látnak, s a kisgrafika megbecsülésére, megismerésére ösztönözve hírt adnak a hazai exlibris-művészet jeleseiéről is.

A. A.

L'esport en l'exlibris. (A sport az exlibrisen.) Szerk.: Dr. Francesc Orenes. Kiad. Associó Catalana d'Exlibristes. Barcelona, 1992. 156 p., illusztr.

Katalónia néhány évvel ezelőtt megalakult exlibris-egyesülete a barcelóniai olimpiai játékok alkalmából pályázatot hirdetett *Sport az exlibrisen* címmel. A beérkezett műveket bemutató és a pályázat eredményét is tartalmazó kiadványt egyesületünk nemrég kapta meg, s azt az alábbiakban ismertetjük:

A nemzetközi pályázatra 23 ország

147 művészétől 318 alkotás érkezett be. Közülük a nővésebbakat, mintegy százat a kötet reprodukcióban is bemutat. A részt vevő országok között a legtöbb alkotóval, szám szerint 24 művészevel a Cseh és Szlovák Köztársaság szerepelt. A rendező Katalóniából 20, Ukrajnából pedig 15 művész küldött be pályamunkát. Magyarországot hét művész képviselte:

Nemcsics Ákos (Budapest),
Bagarus Zoltán (Ajka),
Bálint Ferenc (Komló),
Xantus Géza (Budapest),
Szilágyi Imre (Debrecen),
Molnár István (Budapest),
Sólyom Sándor (Keszthely).

Örömmel tapasztaltuk, hogy alkotásaik kiemelkedtek a mezőnyből, mert valamennyiük kisgrafikáját reprodukálták a katalógusban. Annak viszont már nem örültünk, hogy honfitársaink egy részének nevét az összesített névsorban hibásan szerepeltették: keresztnevük – Ákos, Géza, Imre – szerint sorolták fel őket, ezért született meg a fenti, furcsa betűrend. (A jövőre nézve, hasonló esetek elkerülése érdekében javasoljuk a művészeknek, hogy pályázataikon családi nevüket nyomtatott nagybetűvel írják, vagy húzzák alá. Így elkerülhető lesz a magyar névírásból eredő félreértés.)

A pályázat első díját G. Pugachevsky ukrán művész nyerte. A második helyezett a belga M. R. Baeyens, a harmadik a cseh Bozena Kjullenenová volt. A további két díjat egy cseh és egy lengyel művész kapta.

Valamennyi beérkezett alkotást kiállították Barcelonában a július 14. napját követő egy hónapon át. Az olimpiára irányuló nagy idegenforgalomra tekintettel feltehető, hogy a sport-exlibrisek kiállítását is sokan látták.

A kis kötet igen ízléses kiállításban, jó nyomdatechnikával készült. A grafikákat sárga alányomással, fekete színben reprodukálták, ami igen előnyös bemu-

Bagarus Zoltán rézkarca (C3)

tatási módnak bizonyult. Mivel a katalán szöveget az országon kívül máshol aligha tudják elolvasni, a közölteket angol nyelven is megismételték.

Katalán barátaink tenyérbesimuló, szép kiadványát örömmel forgattuk. Egyben megállapíthattuk, hogy a fiatal katalán exlibris-egyesület jól indult: katalógusuk a legrangosabb exlibris-kiadványok között is megállja a helyét.

Dr. Soós Imre

RÉSUMÉ

Béla Szököcs fait connaître la carrière artistique de Dezső Takács, artiste graveur habitant à Pécs, né le 1933, dont le nombre de ses petites gravures a dépassé le 1000 pièces. Le jeune artiste graveur hongrois Péter Ürmös a créé 300 ex libris et autres petites gravures. C'est Antal Arató qui écrit sur son activité à l'occasion de son exposition à Budapest. Pareillement il écrit sur l'exposition de Zoltán Perei, organisée à Budapest dans le Club des Professeurs de l'Université Eötvös. Dr Imre Soós a publié deux articles de ce numéro : le premier fait un compte rendu sur l'exposition de Róbert König, organisée dans l'édifice de l'Opéra à Budapest. Le Président de la République Hongroise, M. Árpád Göncz était présent à cette occasion et il faisait le discours inaugural. L'autre article traite les gravures d'Antal Fery et Róbert König représentant nos célèbres parcs nationaux et plantes protégées. Nous continuons la publication de l'essai de Hilda Horváth. Le titre du chapitre présent est: La vie et la mort sur l'ex libris.

Dans l'article premier Antal Arató salue l'artiste graveur hongrois Ferenc Lajos vivant à Budapest, à l'occasion de son 80ème anniversaire. Pareillement le rédacteur Antal Arató écrit sur l'exposition de Mihály Csiby, organisée par le Musée National Hongrois. L'artiste est un professionnel illustrateur remarquablement doué, qui s'occupe de la représentation des animaux, principalement des insectes. Sur ses peintures, petites gravures figurent souvent des coléoptères. Dans le château-fort de Szerencs (Hongrie du Nord) récemment restauré on a inauguré la chambre d'exposition permanente d'Antal Fery. Dr Imre Soós écrit sur cette exposition du doyen des artistes graveurs hongrois. L'article d'Antal Arató fait connaître l'autre exposition d'Antal Fery organisée dans le Club de l'Université de Budapest. A cette occasion étaient exposées ses ex libris représentant des portraits. – Nous publions la liste des créations de Zoltán Perei rédigée par Antal Arató.

AZ EGYESÜLET SPONZORA – OUR SPONZOR

Vállalatunk több, mint 25 éves tapasztalattal rendelkezik a legkülönbözőbb áruk tárolásában, kezelésében és szállításában.

Feladatainkat az ország hét különböző vidékén telepített nagy befogadóképességű közraktárunkban kiváló infrastruktúra biztosításával üzemszerű körülmények között látjuk el. Minden közraktárunkban közúti és vasúti összeköttetéssel, Győr és Baja térségében kikötővel rendelkezünk. Korszerű anyagmozgató gépekkel biztonságosan sérülésmentesen és szakszerűen rakodunk, biztosítva ezzel a csomagolás és az áru védelmét.

Célunk, hogy ügyfeleink igényeit a legmagasabb színvonalon elégítsük ki. Meggyőződésünk, hogy munkája gazdaságos megszervezéséhez nélkülözhetetlen partnerei leszünk.

az áruk mozgatása,
az áru biztonságos és szakszerű tárolása

(fedett és szabadtéri tárolóhelyeken)

áruküldemények kiváltása, feladása,

a továbbfuvarozáshoz szükséges

fuvarozó eszköz megrendelése

fuvarozó eszköz esetenkénti soronkívüli

biztosítása

nemzetközi fuvarozási és szállítmányozási

tevékenység

vám és egyéb hatósági vizsgálatoknál szükséges

közreműködés

az áru átcsomagolása, jelölése külön kívánság szerint

jegyzőkönyvek, konszignációk, fuvarlevelek,

kimutatások készítése

konténertárolás (depo szolgáltatás)

konténerek rakodása és közúti szállítása

konténerek javítása

közraktári jegy kiállítás

egyéb szolgáltatások elvégzése

ÁTI KÖZRAKTÁROZÁSI VÁLLALAT

Budapest, VII., Wesselényi u. 4.

H-1368 Bp. Pf.: 215 _____

Telefon: 1422-796 _____

Telex: 22-6528 _____

Our company has got a more than a 25-year-experience in warehousing, manipulation and transport of the widest range of goods. There are seven warehouses of big capacity, with excellent infrastructure in Hungary in which the proper conditions are given. Each warehouse is accessible in road traffic and by rail, two of them—at Győr and Baja—even by water. Up-to-date handling equipment makes professional, safe loading possible, thus protecting both goods and packaging from any damage.

Our aim is to meet our partners' requirements on the highest level. We are convinced you can't get along without us when economically organizing your job

handling of goods

safe and professional

warehousing of goods

(in roofed area and open-air)

clearance and dispatch of consignments,

ordering of transport vehicles being

necessary to forwarding

request

transport and forwarding in international

relations

assistance with customs clearance and other

controls of authorities

re-packing and marking of goods on special request

making damage reports, statements, drawing up packing lists

and freight bills warehousing of containers (depot service)

loading and transport of containers in road traffic

repairs of containers

issue of warehouse warrant

and other services.

Neotipp Nyomdaipari és Kereskedelmi Betéti társaság

1025 Vöröstorony lejtő 5.

Felölös vezető: dr. Naszályi Gábor